

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2010:7 av Raymond Wigg m.fl. (MP) om att Stockholms läns landsting ska verka för en marin nationalpark i Stockholms skärgård

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

Ärendet

Motionärerna föreslår att landstinget ska verka för en marin nationalpark i Stockholms skärgård.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Östersjön lider av stora miljöproblem. Arbetet med att förbättra situationen i havet och kustzoner är komplexa uppgifter som behöver en fungerande samverkan mellan olika geografiska områden och över administrativa gränser.

Landstingsstyrelsen instämmer i att arbetet med att förbättra situationen i Östersjöns miljö har hög prioritet och bör intensifieras. Detta ska ske med stöd av bl.a. de internationella överenskommelserna, de nationella programmen, kraven från vattenförvaltningens åtgärdsprogram och de åtaganden som finns i RUFSS 2010, i den Delregionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård samt i det Skärgårdspolitiska programmet. Dessa ger en bra grund för konkreta åtgärder. Landstingsstyrelsen anser också att arbete med havsmiljöfrågor bör bli mer handlingsinriktad och måste samordnas med utvecklingen på land. Det krävs att regionens aktörer arbetar gemensamt.

Bilagor

1	Motion 2010:7	
2	Tf landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2011-05-10
3	Regionplanenämndens yttrande	2010-12-08
4	Regionplanekontorets tjänsteutlåtande	2010-11-22

LS 1006-0512

Hela Stockholms läns skärgård är riksintresse på grund av de höga natur-, kultur-, och rekreationsvärdena. Stora områden är skyddade som naturreservat. Inrättandet av en ny nationalpark är viktigt, men räcker inte för att lösa de omfattande problemen. Åtgärdsförslagen i RUFSS 2010, i den Delregionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård samt i det Skärgårdspolitiska programmet är mycket bredare och omfattar förslag för både land- och havssidan.

Det pågår redan arbete från Naturvårdsverkets sida med att inrätta en nationalpark i Stockholms skärgård som omfattar den s.k. Nämndöskärgården. Landstingsstyrelsen anser att detta område bör vara i fokus för fortsatta diskussioner om inrättandet av en marin nationalpark i länet eftersom området redan har en skyddsstatus i form av ett naturreservat och är utpekad som skyddat naturområde i Värmdös nya översiktsplan. Värmdö kommun skriver i samrådsförslag till översiktsplan att arbetet med ny nationalpark bör påskyndas, men att även hänsyn tas till de lokala förhållandena. En ny marin nationalpark skulle ha stort symbolvärde för kommunen och regionen och skulle kunna ge det nödvändiga arbetet med att rädda Östersjön en liten extraskjuts.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 17 augusti 2011.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 30 augusti 2011.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till MP- och V-ledamöternas förslag.

MP- och V-ledamöterna reserverade sig:

”Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att bifalla motionen, att avge yttrande i enlighet med tf landstingsdirektörens förslag, att därutöver anföra:

Sedan motionen skrevs har det framkommit nya fakta som rör den marina havsmiljön och de limniska värdena i Stockholms skärgård. Motionen tar gränserna för befintliga naturreservat som utgångspunkt till inrättande av en marin nationalpark. Nya utredningar från länsstyrelsen och Värmdö kommun visar dock att det finns ett rikare marint liv och större limniska värden utanför nuvarande reservatsbildningar.

Detta ska självklart ligga till grund för de geografiska gränserna för en marin nationalpark i Stockholms skärgård.”

Ärendet och dess beredning

Raymond Wigg m.fl. (MP) har i en motion (bilaga), väckt den 8 juni 2010, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att uppdraga åt landstingsstyrelsen att intensifiera genomförandet av besluten i ”Delregional utvecklingsplan för Stockholms kust och skärgård” och ”skärgårdspolitiska programmet”, att med ansvariga förvaltningar och bolag verka för att arbetet för att minst en marin nationalpark inrättas i Stockholms skärgård påbörjats före utgången av 2011.

Yttrande har inhämtats från regionplanenämnden.

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet har den 7 juni 2011, enligt tf landstingsdirektörens förslag, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att anse motionen besvarad.

LS 1006-0512

MP-ledamoten reserverade sig till förmån för sitt förslag att bifalla motionen, att avge yttrande i enlighet med tf landstingsdirektörens förslag.

Tf landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 10 maj 2011 bifogas (bilaga).

Miljö- och skärgårdsberedningen har berett ärendet den 24 maj 2011.

Regionplanenämnden har den 8 december 2010, enligt kontorets förslag, avgett yttrande (bilaga).

Regionplanekontorets tjänsteutlåtande den 22 november 2010 bifogas (bilaga).

Bilagor

Motion 2010:7

Östersjöns ekosystem är i gungning. Innanhavet är hotat av övergödning, utfiskning och förgiftning. Torskbeståndet hotas på grund av utfiskning och minskat inflöde av saltvatten även om det just i år har setts en ljusning för det östra beståndet. Vildlax hotas av miljögifter och förstörda lekvatten, bestånden av abborre, gädda, gös och sik minskar också. Återkommande massdöd har drabbat våra fåglar längs Östersjökusten. Ett stort antal trutar och måsar har hittats döda eller döende. Ejderhonorna dör av svält.

Den årliga algbloomingen, döda havsbottnar och återkommande massdöd av olika arter visar att problemen blir allt mer alarmerande. Algbloomingen 2010 väntas bli den värsta någonsin. Nu måste alla goda krafter agera och samverka. Det krävs många olika åtgärder, allt från fiskeförbud så att arterna kan återhämta sig, syresättning av särskilt utsatta bottenområden, ökad forskning, men framför allt minskad konstgödselanvändning och minskade utsläpp av kemikalier och mediciner.

Vi vet att med gemensamma ansträngningar kan vi vända utvecklingen. Vi känner alla till hotbilden för Havsörnarna som uppdagades på 60-talet, de hotades av förgiftning. DDT och PCB höll på att slå ut en hel art, men genom förbud och medvetna insatser lyckades vi rädda Havsörnen.

Ökad kunskap och ökad uppmärksamhet är viktigt för att alla ska vilja agera och engagera sig för ett levande innanhav. Vi tror att nya marina nationalparker i Östersjön skulle kunna tydliggöra dessa frågeställningar ännu mer. Vi önskar att minst en i marin nationalpark inrättas i Stockholms skärgård. I Naturvårdsverkets långsiktiga plan för nationalparker i Sverige ingår att inrätta en marin nationalpark efter 2013, men vi anser att den behöver komma till stånd tidigare. Det är betydelsefullt med ett initiativ från Stockholms läns landsting som både kan påverka och bidra ekonomiskt till att planen förverkligas redan i början av nästa mandatperiod.

I regionplanekontorets ”Delregional utvecklingsplan för Stockholms kust och skärgård” och det antagna ”Skärgårdspolitiska programmet” betonas vikten av insatser för att stärka skyddet av natur-, kultur och rekreationsvärden i den marina miljön och att irreversibla förändringar ska förebyggas. ”Skärgårdens unika natur-, kultur och reaktionsvärden är grunden för dess attraktivitet. Dessa värden måste bevaras och utvecklas så att de är välbehållna och tillgängliga både idag och för kommande generationer.”

Syftet med den marina nationalparken ska vara att skydda och bevara ett område med rik flora och fauna utan att därför stänga den för rekreation och

LS 1006-0512

turism. Nationalparken skall ses i ett perspektiv där lokalbefolkningen själva aktivt medverkar kring utformning av gränser, bestämmelser och ges en roll i den framtida förvaltningen av nationalparken.

Förra året invigdes Sveriges första marina nationalpark i Kosterhavet. Med den som förebild ska en god hushållning med naturresurser och en hållbar eko-turism, kunna leva sida vid sida med en rik biologisk mångfald.

Marina skyddade områden behövs för att bevara den biologiska mångfalden i havet. Det blir en fristad för känsliga arter och ekosystem. Hotade arter kan reproducera och återhämta sig. De marina skyddade områdena täcker idag mindre än en procent av Världshaven. Områden som är skyddade från fiske utgörs endast av en promille. På land utgör skyddade områden 13 procent. I Sverige finns 2300 naturreservat och nationalparker, endast ett fåtal av dessa är marina med ett effektivt skydd.

Miljöpartiet hoppas att vi i Stockholms läns landsting kan vara överens om att vi tillsammans har ett ansvar för Östersjön och att landstinget kan göra skillnad. Vi arbetar för att minska klimatutsläppen, minska den skadliga kemikalieanvändningen och försöka fasa ut skadliga mediciner. Vi har både ett stort engagemang och ett stort ansvar för att bibehålla och utveckla Stockholms skärgård. Vi vill lämna ett levande innanhav åt kommande generationer inte ett dött och stinkande hav som eftermäle. Det tror vi också att alla partier och ledamöter i landstingsfullmäktige vill.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att intensifiera genomförandet av beslutet i "Delregional utvecklingsplan för Stockholms kust och skärgård" och "Skärgårdspolitiska programmet"

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att med ansvariga förvaltningar och boplag verka för att arbetet för att minst en marin nationalpark inrättas i Stockholms skärgård påbörjats före utgången av 2011.

Stockholm den 8 juni 2010

Raymond Wigg

Lena-Maj Anding

Åke Askensten

Vivianne Gunnarsson

LS 1006-0512

Yvonne Blombäck

Cecilia Engström

Helene Sigfridsson

Ingvar von Malmborg

Bengt Holwaster

Kaija Olausson

TF landstingsdirektörens tjänsteutlåtande**Förvaltningens förslag och motivering**

Förvaltningen hänvisar till regionplanenämndens yttrande och tjänsteutlåtandet från regionplanekontoret.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Arbetet med att förbättra situationen för Östersjöns miljö rör många aktörer. I den utsträckning Stockholms läns landsting berörs behandlas detta i första hand i budget och verksamhetsplanering för landstingsstyrelsens arbete med tillväxt, miljö och regionplanering.

Miljökonsekvenser av beslutet

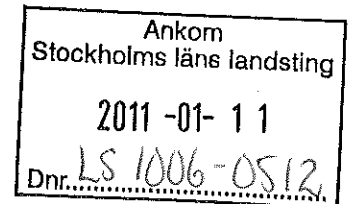
Motionen anses besvarad bl.a. med att ett aktivt arbete med att förbättra situationen för Östersjöns miljö har hög prioritet och bör intensifieras, vilket är en grund för fortsatt arbete.

Regionplanekontoret

YTTRANDE
2010-12-08

Diarienummer:
R 2010-0198

Landstingsstyrelsens förvaltning
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

**Yttrande över Motion 2010:7 av Raymond Wigg m.fl.
(MP) om att Stockholms läns landsting ska verka för en
marin nationalpark i Stockholms skärgård**

*(Yttrande antaget av Regionplanenämnden vid sammanträde 2010-12-08
§ 67)*

Östersjön lider av stora miljöproblem. Arbetet med att förbättra situationen i havet och kustzoner är komplexa uppgifter som behöver en fungerande samverkan mellan olika geografiska områden och över administrativa gränser.

Nämnden instämmer i att arbetet med att förbättra situationen i Östersjöns miljö har hög prioritet och bör intensifieras. Detta ska ske med stöd av bl.a. de internationella överenskommelserna, de nationella programmen, kraven från vattenförvaltningens åtgärdsprogram och de åtaganden som finns i RUFSS 2010, i den Delregionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård samt i det Skärgårdspolitiska programmet. Dessa ger en bra grund för konkreta åtgärder. Nämnden anser också att arbetet med havsmiljöfrågor bör bli mer handlingsinriktat och måste samordnas med utvecklingen på land. Det krävs att regionens aktörer arbetar gemensamt.

Hela Stockholms läns skärgård är riksintresse på grund av de höga natur-, kultur- och rekreationsvärdena. Stora områden är skyddade som naturreservat. Inrättandet av en ny nationalpark är viktigt, men räcker inte för att lösa de omfattande problemen. Åtgärdsförslagen i RUFSS 2010, i den Delregionala utvecklingsplanen för Stockholms kust och skärgård och i det Skärgårdspolitiska programmet är mycket bredare och omfattar förslag för både land- och havssidan.

Det pågår redan arbete från Naturvårdsverkets sida med att inrätta en nationalpark i Stockholms skärgård som omfattar den s.k. Nämndöskärgården. Nämnden anser att detta område bör vara i fokus för fortsatta diskussioner om inrättandet av en marin nationalpark i länet eftersom området redan har en skyddsstatus i form av ett naturreservat och är utpekad som skyddad na-

Regionplanekontoret
Box 4414
102 69 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
Fax: 08-737 25 66
E-post: registrator@regionplanekontoret.sll.se

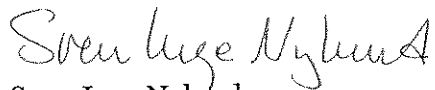
Org.nr: 232100-0016
www.regionplanekontoret.sll.se

YTTRANDE
2010-12-08

Diarienummer:
R 2010-0198

turområde i Värmdös nya översiktsplan (samråd 2010). Värmdö kommun skriver i samrådsförslag till översiktsplan att arbetet med ny nationalpark bör påskyndas, men att även hänsyn bör tas till de lokala förhållandena. En ny marin nationalpark skulle ha stort symbolvärde för kommunen och regionen och skulle kunna ge det nödvändiga arbetet med att rädda Östersjön en liten extraskjuts.

För Regionplanenämnden

Sven-Inge Nylund
Regionplanedirektör

Bilagor
Tjänsteutlåtande 2010-11-22
Protokollsutdrag 2010-12-08, § 67

2010-12-08

3

Regionplanenämnden

**Yttrande över Motion 2010:7 av Raymond Wigg m.fl.
(MP) om att Stockholms läns landsting ska verka för en
marin nationalpark i Stockholms skärgård**

Förslag till beslut

Kontoret föreslår att Regionplanenämnden beslutar

att avge yttrande över Motion 2010:7 av Raymond Wigg m.fl. (MP) om att Stockholms läns landsting ska verka för en marin nationalpark i Stockholms skärgård i enlighet med bilaga 1.

Sammanfattning

Motionen föreslår att arbetet med länets marina miljöer intensifieras och inrättandet av en marin nationalpark i Stockholms län påskyndas.

Det finns ett stort antal internationella överenskommelser som skapar ett bra momentum för åtgärder avseende vår havsmiljö. Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFSS 2010, knyter an till dessa övergripande dokument och föreslår konkreta åtgärder avseende vatten- och havsmiljöerna. RUFSS 2010 har en fördjupning i en Delregional utvecklingsplan för Stockholms kust- och skärgård. Därtill finns även strategin att utveckla och bevara skärgårdens natur-, kultur- och rekreationsvärden i landstingets skärgårdspolitiska program.

Det finns i dagsläget enbart en marin nationalpark vid Västkusten. Fler är planerade och i Naturvårdsverkets långsiktiga nationalparksplan ingår även Nämndöskärgården i Stockholms län (Värmdö kommun). Arbetet med att inrätta marina nationalparker styrs av Miljöbalken och utförs av Naturvårdsverket. Marina nationalparker är ett viktigt instrument med stort symbolvärde för att utöka skyddet av den marina miljön och arbetet med den svårt belastade Östersjön.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2010-10-22

Diarienummer:
R 2010-0198

Ärendet

Motionen tar upp Östersjöns omfattande ekologiska problem (övergödning, utfiskning, förgiftning, döda havsbottnar). Ökad kunskap och uppmärksamhet efterfrågas vad gäller dessa problem. Motionen utgår ifrån att nya marina nationalparker i Östersjön skulle kunna tydliggöra problemen på ett bra sätt. Därför föreslås att en ny marin nationalpark ska inrättas i Stockholms skärgård.

I RUFS 2010, i Delregional utvecklingsplan för Stockholms kust och skärgård och i SLL:s Skärgårdspolitiska programmet lyfts fram betydelsen av skyddsintressen och att fortsatt negativ utveckling av denna miljö ska förebyggas. En marin nationalpark i Stockholms läns skärgård skulle vara ett viktigt bidrag till att utveckla den biologiska mångfalden, att skapa hållbar turism och säkra naturresurserna.

Miljöpartiet föreslår därför att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att intensifiera genomförandet av besluten i Delregional utvecklingsplan för Stockholms kust och skärgård och det Skärgårdspolitiska programmet. Det föreslås också att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med ansvariga förvaltningar och bolag verka för att arbetet för att minst en marin nationalpark inrättas i Stockholms skärgård påbörjats före utgången av 2011.

Kontorets kommentar

Det finns ett stort antal internationella och nationella överenskommelser och lagar som styr det regionala och kommunala planeringsarbetet avseende vatten, kust och hav. Helcoms aktionsplan för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP) är för närvarande den mest heltäckande, internationella räddningsplanen för Östersjön. Aktionsplanen är basis för andra nyligen lanserade internationella initiativ som är viktiga för Östersjön havsmiljö t.ex. EU:s marina direktiv, EU:s strategi för Östersjöregionen och Baltic Sea Action Summit. De samlade möjligheterna av dessa initiativ skapar ett bra underlag för handling.

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2010, tar hänsyn till dessa övergripande dokument och innefattar många åtgärdsförslag avseende vatten- och havsmiljöerna. Resonemanget kring havs- och skärgårdsfrågor i RUFS 2010 bygger på en Delregional utvecklingsplan för Stockholms kust- och skärgård. Även landstingets skärgårdspolitiska program inrymmer en strategi att utveckla och bevara skärgårdens natur-, kultur- och rekreationsvärden.

Ett verktyg för att nå en förbättring är att bilda marina naturreservat eller marina nationalparker (utökad skyddsform). Med "Marina reservat" avses i internationella sammanhang ett relativt strikt skydd. Dessa områden är ofta

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2010-10-22

Diariumnummer:
R 2010-0198

helt stängda för fiske och andra former av resursutnyttjande. Sådana marina skyddade områden är hittills relativt sällsynta i de Nordiska länderna, medan de är betydligt mer allmänna i andra delar av världen.

I Sverige är idag enbart sex procent av havet skyddat (siffror från 2008), vilket är lågt i jämförelse med andra europeiska länder (t.ex. Tyskland 27 procent, Polen 17 procent, Danmark 15 procent).

Det finns flera typer av områden som har någon form av juridiskt skydd och som har avsatts i syfte att skydda den marina miljön, exempelvis Natura 2000-områden, naturreservat eller nationalparker. Skyddsnivån och målet att bevara de naturvärden som finns inom området avgör vilka förbud och föreskrifter som behövs. I större marina skyddsområden tillämpas ofta zoner, där graden av skydd varierar i de olika zonerna.

Fram till årsslutet 2010 är målet att Sverige ska ha minst 26 marina reservat. Reservatsbildningen är en del av miljökvalitetsmålet "Hav i balans samt levande kust och skärgård". Idag finns det 20 stycken marina reservat, varav tre finns i Stockholms län: Fifång, Nåttarö och Ålö-Rånö.

Men det finns än så länge enbart en marin nationalpark i Sverige, nämligen Kosterhavet i Norra Bohuslän. I Naturvårdsverkets förslag till ny nationalparksplan ingår också Nämndöskärgården i Stockholms län, dock först på längre sikt (efter 2013). Arbetet med att inrätta marina nationalparker styrs av Miljöbalken och utförs av Naturvårdsverket.

Nämndöskärgården har dokumenterat höga naturvärden och därmed en sådan klass att området platsar som nationalpark i enlighet med internationella krav. Den föreslagna nationalparken "Nämndöskärgården" omfattar Bullerö, Långskär, Långviksskärs och Biskopsö naturreservat i Värmdö kommun. Totalarealen är 14 000 hektar, varav 1 000 hektar är land. Huvudön Biskopsö ingår för närvarande inte i nationalparksplanerna. Mer information om planerna finns på Naturvårdsverkets hemsida (www.naturvardsverket.se).

Bullerö naturreservat ägs av Naturvårdsverket och förvaltas av Länsstyrelsen. Långviksskärs naturreservat ägs av Skärgårdsstiftelsen (8/9) och av en privat markägare. Långviksskärs naturreservat förvaltas av Skärgårdsstiftelsen. Biskopsö naturreservat ägs av SAAB-SCANIA och förvaltas av Skärgårdsstiftelsen. Naturvårdsverkets avsikt är att i första hand göra Bullerö och Långviksskärs naturreservat till Nämndöskärgårdens nationalpark. Ägaren till Biskopsö naturreservat har förklarat att man inte vill diskutera en nationalparksbildning för Biskopsområdet.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2010-10-22

Diarienummer:
R 2010-0198

Karta över Nämдöskärgården (reservatsgräns) och foto över del av området

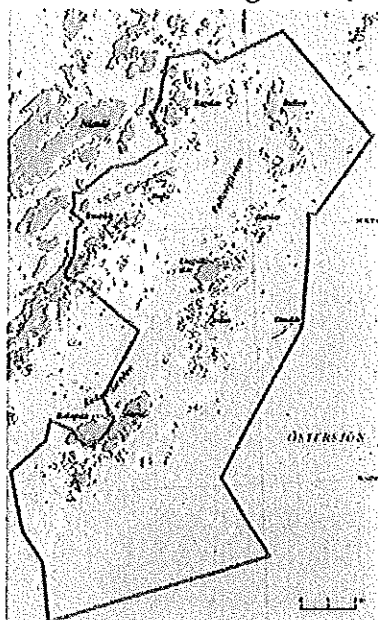

Foto: Rolf Löfgren

Källa: www.naturvardsverket.se

Hela området "Nämдöskärgården" är redan avsatt som naturreservat (se gränserna i kartan ovan). Det används för friluftsliv, fiske och i mycket begränsad omfattning för jakt.

Viktigt att veta är att all mark i en nationalpark måste ägas av staten vilket innebär omfattande uppköp i fallet Nämдöskärgården. Förhandlingar med den privata markägaren av Långviksskär ska inledas våren 2011. Skärgårdsstiftelsens mark, som enligt stadgarna inte får säljas, kan bytas mot annan mark i skärgården som ägs av staten.

I Värmdö kommuns pågående arbete med en ny översiktsplan nämns Nämдöskärgården som ett område för skyddad natur. Där sägs det att arbetet med att inrätta en nationalpark bör påskyndas, men att även hänsyn tas till lokala förhållanden. De boende i området är positiva till förslaget. Nationalparken skulle ha stort symbolvärde för kommunen och regionen.

Sven Inge Nylund
Sven-Inge Nylund

Michael Erman
Michael Erman

Bilaga 1, Förslag till yttrande
Bilaga 2, Motionen